

Nyugati menü kínai fűszerekkel – a kínai pénzforgalom sajátosságai*

Kajdi László

A kínai pénzforgalom fejlettsége, az elektronikus fizetési módok elterjedtsége összességében elmarad az európai országokétól, de a BRICS országok¹ között is a fejletlenebbek közé tartozik ebből a szempontból. Ugyanakkor az adatok azt mutatják, hogy összhangban a kínai gazdaság ezredforduló óta elért gazdasági növekedésével, ezen a területen is jelentős változások indultak el. A nagy nemzetközi kártyatársaságok közé lépett be az országban a közelmúltig monopolhelyzetben lévő kínai fizetési kártya-rendszer, emellett népszerűek az innovatív mobilfizetési megoldások is. Ez utóbbi azért is különleges, mert bár évek óta egyre jelentősebb a mobilfizetési megoldások felhasználóinak tábora a nyugati államokban, a legfejlettebb pénzforgalmi rendszerekben mindezidáig nem sikerült elérni, hogy a fogyasztók széles köre használja a legújabb technológiákat. Kínában ezzel szemben a fogyasztók egy jelentős csoportja számára kimaradtak az olyan hagyományosnak mondható fizetési módok, mint az átutalás vagy kártyás vásárlás használata, és rögtön a mobilfizetési megoldások váltották fel a készpénzhasználatot. Ez egyúttal a bankok szerepének gyengülését és a más típusú pénzforgalmi szolgáltatók erősödését hozta el, ami a jövőben a bankszektor helyzetét is jelentősen befolyásolhatja.

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: E42, G18, O33

Kulcsszavak: pénzforgalom, fizetési rendszerek, Kína

1. Bevezetés

A kínai bankrendszer modernizálása a 70-es évektől kezdődően fokozatosan ment végbe, a kezdetben egyszintű bankrendszer után állami tulajdonú, specializált kereskedelmi bankok létrehozásával kétszintű bankrendszer jött létre. A jegybanki funkciókat 1984 óta gyakorolja a People's Bank of China (PBC), a jegybanktvényt ugyanakkor csak 1995-ben fogadták el hivatalosan (Komlóssy et al. 2015:2). A jegybanktvény előírja a PBC számára a fizetési és elszámolási rendszerek működtetését, felhatalmazza a pénzforgalmi tevékenység felügyeletére, a pénzmosási szabá-

* Jelen cikk a szerző nézeteit tartalmazza, és nem feltétlenül tükrözi a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontját.

Kajdi László a Magyar Nemzeti Bank elemzője. E-mail: kajdil@mnb.hu.

A kézirat első változata 2016. szeptember 16-án érkezett szerkesztőségünkbe.

¹ BRICS: öt jelentős feltörekvő gazdaság rövidítése (Brasil, Russia, India, China, South-Africa).

lyok betartatására. A bankrendszert 3 policy bank², 5 állami tulajdonú kereskedelmi bank, 12 magántulajdonban lévő kereskedelmi bank, 133 városi kereskedelmi bank, 665 vidéki kereskedelmi bank, 1 596 vidéki hitelszövetkezet, 1 postabank, 41 külföldi pénzügyi intézmény és 1 153 községi (township) bank alkotja (2014-es állapot) (PBC 2015:149).

A gazdaság többi területéhez hasonlóan a pénzforgalmat is fokozatos nyitás jellemezte az elmúlt években. Ennek keretében számos intézkedés született a kínai fizetőeszköz, az RMB nemzetközi szerepének növelésére, mint például a nemzetközi klíringközpontok létrehozása vagy a határon átnyúló fizetéseket elősegítő új elszámolási rendszer elindítása. A 2015 óta működő China International Payment System (CIPS) a határon átnyúló RMB-tranzakciókat kezeli napi 11 órában, jelenleg 19 bank részvételével, amelyek közül 8 külföldi bankok leánycége.

A fizetési kártyák területén szintén elindult a közelmúltban a piaci liberalizáció, fontos változást jelenthet hosszú távon, hogy 2016. júniusában megnyitották a kártyás tranzakciók elszámolásának lehetőségét a nemzetközi kártyatársaságok előtt is, véget vetve ezzel a kínai kártyarendszer, a UnionPay monopolhelyzetének. A lépést a Világkereskedelmi Szervezet (WTO) egy korábbi határozata előzte meg, amely kimondta, hogy a zárt kínai piac és a UnionPay monopóliuma sérti a szervezet szabályait. A nyitástól ugyan nem várható gyökeres változás rövid távon a piaci szerkezetben, a helyi kártyarendszer feltehetően domináns marad, hosszú távon ugyanakkor lehetővé válik a külföldi kártyatársaságok számára is a részvétel az egyre bővülő kártyás forgalom elszámolásában. A Kínán kívüli piaci szereplők hosszú ideje vártak a lépésre, a UnionPay és a VISA már korábban aláírt egy együttműködési szándéknyilatkozatot (Memorandum of Understanding) a biztonság, az innováció és a bankkapcsolattal nem rendelkező népesség arányának csökkentése területein. További piaci átrendeződést jelenthet az olyan, elsősorban kártyaalapú innovatív pénzforgalmi szolgáltatások, mint az ApplePay vagy a SamsungPay megjelenése a kínai piacon. A két szolgáltató a UnionPay-jel társulva kínálja fizetési megoldásait.

A kínai pénzforgalmi rendszer egyedisége azonban elsősorban az olyan szereplőkben rejlik, amelyek a bankrendszeren és a hagyományos fizetési infrastruktúrán kívül nyújtanak pénzforgalmi szolgáltatásokat. Az állami tulajdonú kereskedelmi bankok korábbi monopolhelyzetüket elvesztették a pénzforgalmi piac egy jelentős részén, mivel csak megkésve reagáltak az új versenytársak innovatív megoldásaira. Ezzel a bankrendszeren kívüli szereplők nem csupán a fizetési szolgáltatások terén váltak nemzetközi szinten is versenyképes szereplőkké, de újabb banki szolgáltatási területeken (pl. betétgyűjtés) is elkezdtek veszélyeztetni a hagyományos pénzforgalmi szereplőket.

² Specializált, gazdaságpolitikai célú állami bankok: China Development Bank, Export and Import Bank, Agricultural Development Bank.

Mint az a fentiekből is látható, a nyitás a pénzforgalomban számos területen érezhető majd hatását a jövőben: segítheti a nemzetközi kereskedelmet a határon átnyúló tranzakciók könnyebb elszámolásával, hozzájárulhat a belső fogyasztás által vezérelt gazdaság megteremtéséhez a kiskereskedelmet elősegítő innovatív fizetési megoldásokkal, a kínai pénzforgalom nagyobb szereplői pedig kiléphetnek a nemzetközi porondra, az eddigieknél is komolyabb versenyhelyzet elé állítva a nyugaton domináns fizetési megoldásokat.

2. A kínai pénzforgalom fejlettsége nemzetközi összehasonlításban

Annak érdekében, hogy a kínai fizetési rendszerre vonatkozó adatokat megfelelően lehessen értelmezni, érdemes először nemzetközi összehasonlításban megvizsgálni az ország pénzforgalmi fejlettségét. A MasterCard (*Thomas 2013*) által végzett világméretű felmérés alapján Kínában viszonylag nagy a készpénzes tranzakciók aránya, 2013-ban az ügyleteknek mindössze 10 százaléka történt elektronikus fizetési mód használatával. Ezzel a „fejlődő” kategóriába került a felmérésben használt négy csoport közül (fejlett, fordulóponthoz érkezett, fejlődő, kezdeti fázisban lévő), ugyanakkor árnyalja a képet, hogy a BRICS-országok közül mindössze Brazília előzi meg 5 százalékponttal jobb készpénzmentes arányával, és Japánhoz képest is csupán 4 százalékpontos a lemaradás (*Melléklet 7. ábra*). Összehasonlításképp, a magyar háztartások fizetési szokásaira vonatkozó felmérések (*Ilyés – Varga 2015:30*) alapján hazánkban 20 százalék fölötti az elektronikus fizetések aránya, tehát a kínai szint több mint kétszerese. A *BIS (2015)* nemzetközi statisztikái szerint jelentősen alacsonyabb az 1 főre jutó átutalások és kártyás vásárlások száma Kínában, akár a fejlett nyugati államokhoz, akár a BRICS-országokhoz viszonyítunk (*Melléklet 1. táblázat*). Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy ezek a mutatók ugyan hasznosak lehetnek a főbb trendek megítélésére, azonban számos mögöttes tényezőt nem mutatnak: az alacsony kínai értékek csak egy átlagot mutatnak, amelyek elfedik a viszonylag fejletlen, elsősorban készpénzen vagy csekkeken alapuló, jelentős arányú bankkapcsolattal nem rendelkező népességgel jellemezhető vidéki területek pénzforgalma és a főleg városi területek intenzív elektronikus pénzforgalma közötti különbségeket. Másrészt az is fontos szempont, hogy a viszonylagos fejletlenség további lehetőségeket is hordoz magában a kínai piac szempontjából, nem véletlenül akar egyre több nyugati cég betörni erre a piacra is. A Világbank adatai szerint a 15 évnél idősebb kínaiak közel 80 százaléka rendelkezik számlával valamilyen típusú pénzügyi intézménynél, ami ugyan számottevően elmarad az eurozóna vagy az Egyesült Államok 90 százalékos feletti arányaihoz képest, de jó kiindulási alapként szolgálhat a további pénzforgalmi fejlődéshez. A világbanki adatok szerint a bankkapcsolattal rendelkező lakosság aránya Magyarországon 72 százalék, ezzel az MNB felmérése is összhangban van (a felnőtt lakosság 75 százaléka rendelkezik számlával, *Ilyés – Varga 2015*), azonban a megnyitott bankszámlákat hazánkban intenzívebben, gyakrabban használják.

3. Elszámolási és kiegyenlítési rendszerek

A pénzforgalmi infrastruktúrák az egyes tranzakciókhoz kapcsolódó fizetési információk továbbítása révén nagymértékben hozzájárulnak a reálgazdasági és pénzügyi tranzakciók megvalósulásához, így a gazdaság hatékony működéséhez. Éppen kulcsfontosságú szerepüknek köszönhető, hogy a világ legtöbb országában a pénzforgalom zökkenőmentes működésének biztosítása a jegybank felügyelete alá tartozik, így Kínában is az ország nemzeti bankja végzi a pénzforgalmi rendszer központi elemeinek működtetését, a jegybanktörvény felhatalmazása alapján. A pénzügyi infrastruktúrák előre meghatározott működési rendben és üzleti feltételekkel biztosítják, hogy a fizetési megbízások elszámolása és teljesítése megtörténhessen. Az elszámolás során a fizetési megbízásokat a fizetési rendszer tartalmi és formai ellenőrzéseket követően befogadja, és meghatározza az érintett bankok pozícióját. Az elszámolás után következik a kiegyenlítés (teljesítés), amely alatt az elszámolt tranzakciók számlák közötti pénzügyi rendezését (könyvelését) értjük. A bankközi kiegyenlítés általában a kereskedelmi bankok jegybanknál vezetett számláin, a jegybank által üzemeltetett valós idejű bruttó elszámolási rendszerben (ún. RTGS³) történik. Magyarországon ilyen a VIBER, míg a bankközi átutalási és beszedési tranzakciók elszámolását a GIRO elszámolóház bonyolítja le. A fizetési kártyás tranzakciókat a kártyatársaságok számolják el az egyes bankok között, majd ezek kiegyenlítése is az RTGS (Magyarországon a VIBER)-rendszerben történik.

A bankközi üzenetküldésre és a tranzakciók kiegyenlítésére a PBC 1991-ben indította el próbaüzemben az országos elektronikus hálózatát, amely a kezdeti fázisban még 7-10 nap alatt végezte el a tranzakciók feldolgozását. A folyamatos fejlesztések után 2005-ben indították el a nagy értékű fizetések teljesítésére szolgáló valós idejű bruttó elszámolási rendszerüket (HVPS), majd egy évvel később elindult a ma is üzemelő, kis értékű fizetések elszámolására szolgáló BEPS-rendszer. Az informatikai fejlesztésekkel párhuzamosan a PBC 2005-ben kiadta az elektronikus fizetési tranzakciókra vonatkozó iránymutatásait is (*UnionPay 2005a*).

A PBC által üzemeltetett fizetési rendszer az ország méretéből is fakadóan meglehetősen összetett, számos elemből áll, amelyek területi szinten tovább tagolódnak:

- High-Value Payment System (HVPS),
- Bulk Electronic Payment System (BEPS),
- Internet Banking Payment System (IBPS),
- Cheque Image System (CIS),
- China Domestic Foreign Currency Payment System (CDFPCS)
- helyi klíringházak.

³ Real-time gross settlement.

1. ábra
A kínai fizetési rendszerek áttekintő ábrája

High Value Payment System (HVPS)				CDFPCS
National Processing Center (NPC)		Local Processing Centers (LPCs) Tartományoknál, autonóm régióknál, tartományi jogú városoknál		China Domestic Foreign Currency Payment System
BEPS (Bulk Electronic Payment System)	China UnionPay Interbank Card Payment System	Cheques Clearing Houses	SHCH (Shanghai Clearing House)	
IBPS (Internet Banking Payment System)	Local Clearing Houses (ACHs)	RCBFCC (Rural Credit Banks Funds Clearing Center)	CCCB (Clearing Center for City Commercial Banks)	
CIS (Cheque Image System)	ECDS (Electronic Commercial Draft System)	ATM	POS	
SD&C (China Securities Depository and Clearing)	CCDC (China Central Depository and Clearing)	Bank of China Macau and HK	Other clearing systems	
Hitelintézetek, magán- és jogi személyek, pénzügyi piacok				

Forrás: Maltem 2015.

A HVPS-, a BEPS- és az IBPS-rendszerek együttesen alkotják az ún. Kínai Nemzeti Korszerűsített Fizetési Rendszert (China National Advanced Payment System - CNAPS). A PBC engedélyezi a bankok kiegyenlítési számláinak nyitását és zárását, míg a CNAPS-ot a közvetlenül a PBC alá tartozó kínai elszámolóház (China National Clearing Center – CNCC) működteti, de emellett számos helyi klíringházat is működtetnek a PBC fiókjai. A PBC központja Pekingben és Sanghajban van, emellett 8 tartományi központ és többszáz területi szintű alfiók működik (PBC 2015:149).

A HVPS a magyar VIBER-hez hasonlóan tehát valós idejű bruttó elszámolási rendszer, egyrészt a nagy összegű és időkritikus pénzügyi műveletek kiegyenlítésére szolgál, másrészt itt teljesülnek a más rendszerekben elszámolt kis értékű bankközi tételek nettó pozíciói is. A rendszer közvetlen résztvevői azok a bankok és PBC-területi kirendeltségek, amelyek rendelkeznek számlával a HVPS-ben, míg a közvetett szereplők ugyanebből az intézményi körből kerülnek ki, de nekik nincs külön számlájuk a HVPS-ben, pénzforgalmukat egy közvetlen résztvevőn keresztül bonyolítják. Az említett két résztvevői csoport mellett megkülönböztethetők még a PBC-től külön engedéllyel rendelkező intézmények (chartered participants), amelyek csak bizonyos speciális szolgáltatásokat végeznek, és ezek elszámolását közvetlenül küldik be a HVPS-be teljesítésre. A kínai fizetési rendszer kiterjedtségét már a résztvevők száma is mutatja, 2010-ben 1 729 közvetlen, 100 510 közvetett és 6 külön engedélyes tagja volt a HVPS-nek (BIS CPMI 2012:50). A bankközi tranzakciók esetében azonnali bruttó jellegű elszámolás és teljesítés történik, míg a külön engedélyes tagok (pl.

az értékpapírok elszámolását végző intézmények vagy a UnionPay kártyatársasági elszámolás és a helyi elszámolóházak nettó pozíciókat küldenek. A HVPS felépítése kétszintű, a központi elem (National Processing Center – NPC) mellett a tartományi jogú városokban további feldolgozási központok (City Clearing Processing Center – CCPC) üzemelnek, amelyek csak üzeneteket továbbítanak az NPC-hez. A HVPS tagjai jellemzően területi alapon a CCPC-khez vannak bekötve, és ezek a regionális központok továbbítják az üzeneteket a központi rendszernek kiegyenlítésre, azaz nincs területi szintű kiegyenlítés a tartományon belüli tranzakciók esetében. Az NPC-be közvetlenül általában a külön engedéllyel rendelkező tagok küldhetnek tranzakciókat, többek között a fizetési kártyás elszámolások eredménye is közvetlenül ide fut be. A rendszer munkanapokon 8.30-tól 17.00-ig van nyitva, zárás után, amennyiben szükséges még 17.30-ig tudnak további likviditást gyűjteni a tagok.

A BEPS-et 2006-ban indították el, ez a rendszer végzi a papíralapú átutalások és beszédések elszámolását. Az egyedi és a rendszeres átutalások esetében 50 ezer yuan értékhatárig (2010-es állapot) lehet a BEPS-be küldeni a tranzakciókat. A rendszerben a HVPS-sel megegyező közvetlen és közvetett tagság mellett 16 jegybanki külön engedélyes tag is van. A BEPS és a HVPS ugyanazt a kommunikációs hálózatot használja, hasonló a kétszintű, területi alapú felépítés is, így a regionális központokból a központi elszámolásba kerülnek a tranzakciók, majd innen kerülnek ciklikusan továbbításra a HVPS-be kiegyenlítésre. Különbség a két rendszer között, hogy a BEPS működése folyamatos, azaz a hét minden napján 24 órában üzemel és befogadja a tranzakciókat elszámolásra, a teljesítés azonban csak a HVPS-ben lehetséges. Az árázásnál eltérő a helyi (tartományon belüli) és a tartományok közötti tranzakciók elszámolása, de különbség van az egyes időszakok díjai között is, annak érdekében, hogy időben jobban el lehessen osztani a forgalmi terhelést.

Az IBPS-rendszer 2010-ben indult, feladata a kis értékű, elektronikusan benyújtott fizetések azonnali elszámolása. Hasonlóan a BEPS-hez, az IBPS is folyamatos nyitva tartás mellett üzemel. 2010-ben mintegy 120 rendszertag volt, ami gyakorlatilag az internetbanki felülettel rendelkező kereskedelmi bankok körét érintette. Az itt elszámolt tranzakciók kiegyenlítése a HVPS-ben történik, a BEPS- és az IBPS-tranzakciók kiegyenlítésére is ugyanaz a HVPS-ben nyilvántartott likviditás áll rendelkezésre. A fizetési tranzakciók elszámolására 20 másodperces időhatárt szabtak meg, benyújtási csatorna lehet a bankok internetbanki felülete és mobilalkalmazásai, de akár ATM-eken is meg lehet adni a megbízásokat. Jelenleg nincs arra lehetőség, hogy a felhasználók valamilyen másodlagos azonosító (pl. mobiltelefonszám) megadásával indítsanak tranzakciót, csak a kedvezményezett számlaszámának bevitelével lehet megbízást megadni (*BIS CPMI 2016*). A tranzakciók elszámolása azonnal (20 másodperc alatt) megtörténik, ugyanakkor a bankközi pozíciók kiegyenlítése csak később bonyolódik le, munkanapokon napi hat alkalommal. A bankoknak előzetesen el kell különíteniük az azonnali tranzakciók kiegyenlítésére likviditást a HVPS-rend-

szerben, ez biztosítja a bankok közötti hitelkockázat kezelését, azaz annak a kockázatát, hogy a kedvezményezett személy számláját azonnal jóváírják, ugyanakkor a kedvezményezett bankja csak egy későbbi időpontban jut a pénzéhez. A későbbi bankközi kiegyenlítésből fakadó kockázatot csökkenteni lehet tranzakciós értékhatárok alkalmazásával, ez az IBPS-rendszerben 50 ezer yuan, de az egyes bankok további korlátozásokat is alkalmazhatnak. Emellett a hitelezési kockázat csökkentésére a bankok óvadékot helyeznek el. Amennyiben valamely szereplő fizetéseképtelenné válik, akkor tartozik pozíciójának kiegyenlítésére ezt az óvadékot használják fel. Ha ez nem elég, akkor a bankok közötti veszteségmegosztással kezelik a helyzetet.

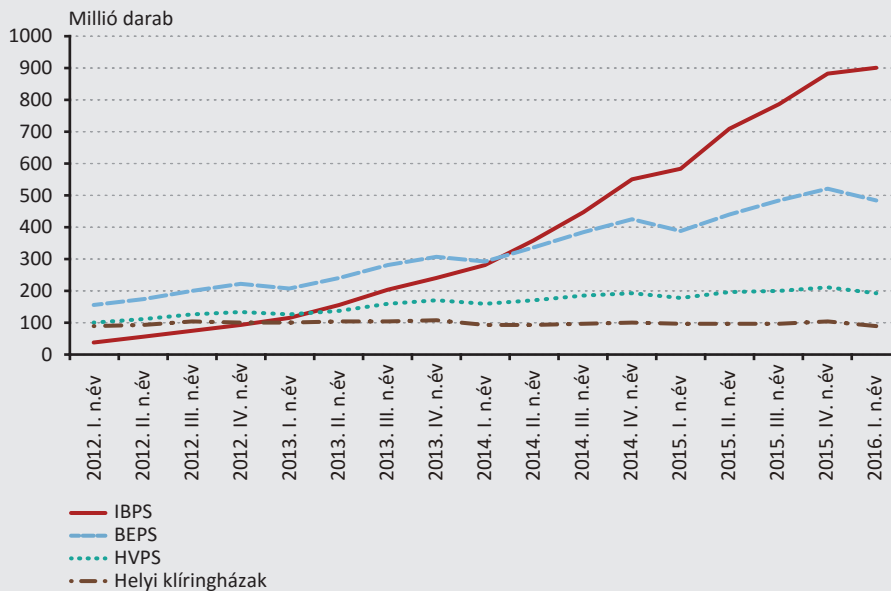
A fentieknek megfelelően tehát egy azonnali fizetési tranzakció lebonyolítási folyamata (ebben a működési modellben) némiképp eltér a „hagyományos” átutalások lebonyolításától. Miután a fizető fél megadta a fizetési megbízást a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatójának, a hagyományos modell szerint előbb a bankközi elszámolás történik meg (Magyarországon a GIRO elszámolóházánál, Kínában a BEPS-nél), majd ezt követően zajlik le a bankközi teljesítés a jegybanki RTGS-ben (Magyarországon a VIBER-ben, Kínában a HVPS-ben), végül jóváírják a kedvezményezett számláját. A kínai azonnali fizetési rendszerben azonban az IBPS-ben valós időben megtörténik a kedvezményezett számlájának jóváírása, az ügylet a HVPS-ben pedig csak később kerül kiegyenlítésre (hétköznap a 6 ciklus valamelyikében).

Az egyes rendszerekben feldolgozott tranzakciók darabszámát tekintve szembetűnő az azonnali fizetési forgalom felfutása, amely 2014. II. negyedévéől kezdődően a legnagyobb volument jelentette és 2016 I. negyedévében már meghaladta a 900 millió tranzakciót. A helyi klíringházakban elszámolt, viszonylag alacsony tranzakciószám a magas forgalmi összérték mellett azt mutatja, hogy ezekbe a rendszerekbe jellemzően a nagyobb összegű ügyleteket nyújtják be.

A HVPS-ben történik a bankközi tranzakciók teljesítése, és ide küldhetik a tagok a nagyrértékű, időkritikus ügyleteket, ezért az egyes rendszerek forgalmát érték szerint vizsgálva az itt feldolgozott forgalom a legnagyobb, 2015-ben meghaladta a 2 950 000 milliárd yuant. A BEPS- és az IBPS-rendszerekben elszámolt tranzakciók összértéke ennek a töredéke volt (mintegy 25 000 és 28 000 milliárd yuan), ugyanakkor az elektronikus tranzakciók térnyerése itt is látható, 2015 első negyedévében haladta meg először az IBPS forgalma a BEPS-ét, és a két rendszer forgalma közötti különbség azóta is nő. A helyi klíringházak rendszereiben elszámolt ügyletek teljes értéke meghaladta a 120 000 milliárd yuant az év során, azaz az itt feldolgozott tartományon belüli forgalom jelentősen meghaladja az országos elszámolási rendszerekbe küldött ügyletek értékét.

2. ábra

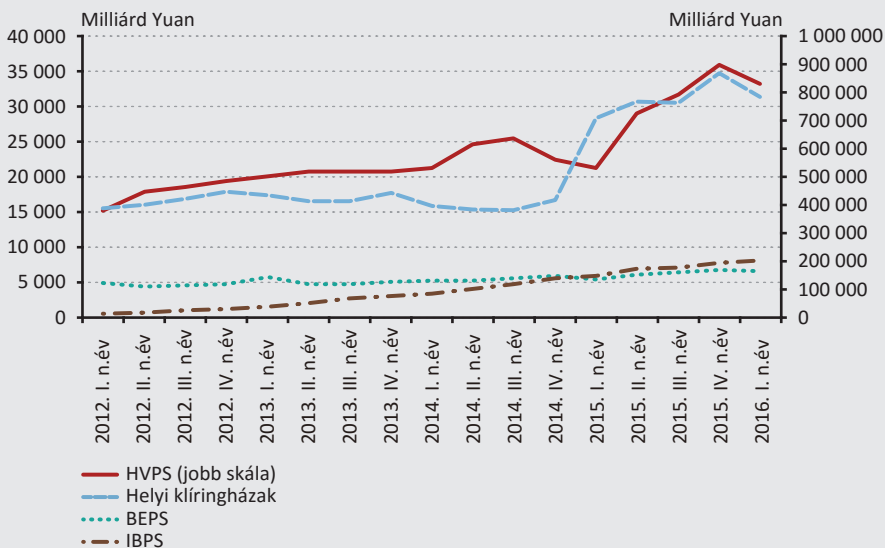
A HVPS, a BEPS, az IBPS és a helyi klíringházak forgalma darabszám szerint

Forrás: PBC 2016.

3. ábra

A HVPS, a BEPS, az IBPS és a helyi klíringházak forgalma érték szerint

Forrás: PBC 2016.

2013 októberében indult a tovább korszerűsített CNAPS II, amely 6 területen hozott változást (PBC 2014:144):

- Egyetlen címzett: a korábbi rendszerben a kereskedelmi bankok tartományi fiókjainak is számlát kellett nyitni a CNAPS-ben, az új rendszerben viszont a bank központi irodája és tartományi fiókjai is egyetlen számlát használnak. Ezzel egyszerűbbé és hatékonyabbá válik a likviditáskezelés.
- Javuló likviditáskezelés: a HVPS-ben az új rendszerben lehetőség van sorállások esetén a tranzakciók összepárosítására, ezáltal a sorállások lebontására.
- A felhasználók segítése azáltal, hogy az elektronikusan indított bankközi tranzakciók esetén értesülnek, ha az összeget jóváírták a kedvezményezett bankjánál.
- A biztonság növelése azáltal, hogy továbbfejlesztették a működést monitorozó rendszert.
- Javítottak az adatbiztonságon és a működés megbízhatóságán.
- Bevezették az ISO20022 üzenetformátum alkalmazását, összhangban a nemzetközi tendenciákkal.

A kínai fizetési rendszer központi elemét jelentő CNAPS-en kívül számos további rendszer segíti a pénzforgalmi tranzakciók lebonyolítását. A folyamatosan (7/24) üzemelő, banki csekkeket elszámoló CIS-rendszer 2007 óta üzemel, a benyújtott 500 ezer yuan-nál kisebb értékű csekkeket képformátumúvá alakítja, majd elküldi a kibocsátó bankoknak ellenőrzésre. A kibocsátó bank pozitív visszajelzése után a tranzakciók elszámolása a BEPS-ben történik meg. A 2010. évi adatok szerint a CIS-nek 59 548 tagja volt, elsősorban helyi bankok és klíringházak (*BIS CPMI 2012:56*). A CIS használata ingyenes, de például a helyi elszámolóházak jellemzően díjakat számítanak fel a tranzakciók benyújtásáért.

A CDFCPS azokat a belföldi tranzakciókat kezeli, ahol az áru vagy szolgáltatás vásárlását valamilyen más devizában fizetik ki. A 2008 óta üzemelő rendszer 8 devizát kezel: USD, HKD, GBP, EUR, JPY, CAD, CHF, AUD. A CDFCPS két részből áll, az elszámolási feladatokat végző elemet a PBC üzemelteti, míg a kiegyenlítést az ezzel megbízott teljesítő felek saját rendszereikben végzik. A kiegyenlítő felek a PBC-től erre vonatkozó engedéllyel rendelkező kereskedelmi bankok, az engedély általában 3 évre szól, a közvetlen résztvevők (2010-ben 31 darab) pedig devizaszámlát nyitnak a kiegyenlítést végzőknél. A rendszer üzemideje munkanapokon 9.00-tól 17.00-ig tart, a benyújtott megbízásokat a kínai központi elszámolóház (CNCC) számolja el, majd továbbítja kiegyenlítésre.

A CIS és a CDFCPS forgalma lényegesen elmarad a HVPS, a BEPS vagy az IBPS volumenétől, azonban míg a CDFCPS-ben elszámolt devizatranzakciók volumene csekély mértékű növekedést mutatott az elmúlt években, addig az elektronikus fizetési módok térnyerésével a csekkek forgalma folyamatosan és nagymértékben csökkent.

2010 végén a PBC-fiókok 1017 helyi klíringházat működtettek, ezek közül egyes intézmények csak bizonyos ügyletek, például értékpapírpiazi tranzakciók elszámolását végzik. A helyi klíringházak fő feladata a csekkek és váltók elszámolása, majd a nettó pozíciókat elküldik a helyi PBC-fiókoknak vagy kereskedelmi bankoknak, akik továbbítják a HVPS-be kiegyenlítésre. A területi elszámolóházak jellemzően nonprofit működésűek, csupán a működtetés díját számlázzák ki a szolgáltatásokat igénybe vevő intézményeknek.

A PBC által működtetett elszámolási és kiegyenlítési szolgáltatást nyújtó rendszerek mellett számos magánszolgáltató is végez ilyen tevékenységet:

- China UnionPay: bankkártya-tranzakciók elszámolása a kibocsátói és elfogadói oldal között, székhelye Sanghaj. A UnionPay határozza meg továbbá a kártyatársasági szabályokat és a technikai standardokat a kártyás tranzakciók elszámolásához.
- Clearing Center for City Commercial Banks (CCCCB): nonprofit szervezet, melynek ügyfelei a városi kereskedelmi bankok és hitelszövetkezetek, valamint a vidéki bankok. Fő tevékenysége a bankkötelezvények, online fizetések, bankközi ügyletek elszámolása. Székhelye Sanghaj, 2013 végén 203 tagja volt, 2014 végén 4 164 tagja volt.
- Rural Credit Banks Funds Clearing Center (RCBFCC): bankközi ügyletek elszámolását végzi vidéki bankoknak és hitelszövetkezeteknek, 30 ilyen intézmény hozta létre, székhelye Pekingben van.
- Helyi klíringházak: magánvállalkozások a helyi pénzforgalmi szolgáltatók klíringjére, 2010 végén 144 ilyen intézmény volt.

A CCCCCB és az RCBFCC forgalma messze elmarad a PBC rendszereiben elszámolt volumentől, 2015. II. negyedévében a 600 ezer, illetve a 104 millió tranzakció 137, illetve 801 milliárd yuan összértékű forgalmat jelentett.

A kínai kártyás fizetések túlnyomó többségét a China UnionPay kártyatársaság által kibocsátott kártyákkal, a társaság elfogadói hálózatán keresztül bonyolítják le. A kínai nemzeti kártyarendszer koncepciója 1993-ig, az „aranykártya” projekt ötletéig nyúlik vissza, a megvalósításra ugyanakkor csak 2003-ban került sor, ekkor indult el a társaság a négy legnagyobb kínai bank (ABC, BoC, CCB, ICBC) részvételével. Újabb lépés volt 2005-ben a 9 minisztérium és a PBC által kiadott „Some Opinions on Promoting Bankcard Industry” című dokumentum, amely közpolitikai iránymutatásokat és stratégiai célokat deklarált a kártyapiac fejlesztésére (*UnionPay 2005b*).

A UnionPay kártyatársaság által elszámolt forgalom ugyanakkor folyamatosan nő, 2014-ben a 18,67 milliárd tranzakció összértéke meghaladta a 41 ezer milliárd yuant (*PBC 2015:152*), és ezzel a nemzetközi szinten is komoly vetélytársa lehet az olyan nagy kártyatársaságoknak, mint a VISA vagy a MasterCard. 2014-ben a Nilson (2016) adatai alapján globális hitelkártya tranzakciók közel 12 százalékát, a betéti kártyás

tranzakciók 8,6 százalékát számolták el a kínai rendszerekben, amelyek a legnagyobb mértékű bővülést mutatták a nemzetközi kártyatársaságok között. 2014 végén a UnionPay hálózata 150 országot érintett, melyek közül 107-ben voltak kereskedői elfogadóhelyek, 129 országban UnionPay kártyákat elfogadó ATM-ek és 39 országban bocsátották ki a kínai fizetési kártyákat.

4. Az egyes fizetési módok forgalma

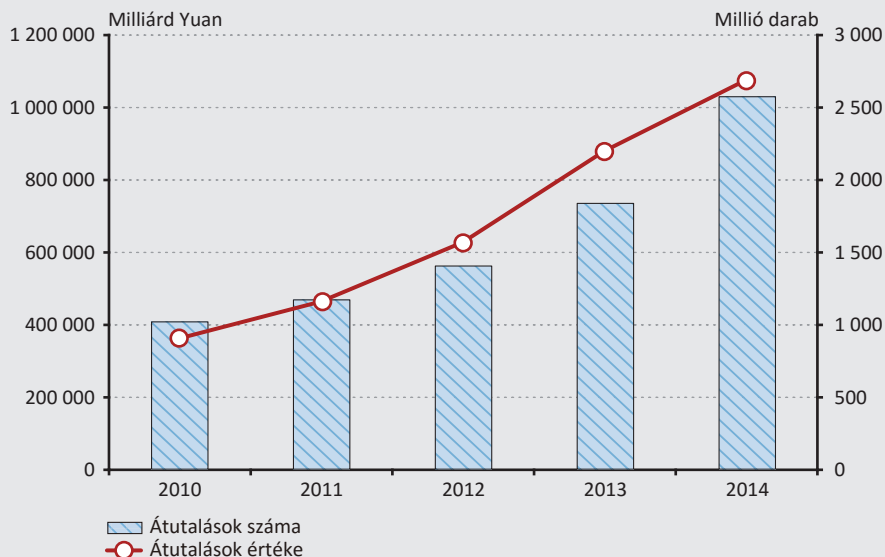
4.1. Csekkek, váltók

A csekkeket elsősorban a vállalkozások használják, 500 ezer yuan alatti értékben lehet őket a CIS-rendszerbe küldeni, de más helyi elszámolórendszerekben is történhet a feldolgozásuk. A banki váltók olyan forgatható okiratok, amelyeket a bank ad ki vállalkozásoknak és magánszemélyeknek, miután betétet helyeztek el. Ezek egy része országosan, más részük csak regionálisan (tartományon belül) használható. A legtöbb váltót a BEPS-ben számolják el, de egyes esetekben helyi elszámolás is lehetséges (CCCB vagy RCBFCC). A kereskedelmi váltók szintén forgatható okiratok, amelyeket egy vállalkozás bocsát ki, elsősorban áruforgalomhoz kapcsolódóan, megbízva az elfogadót (ez lehet bank is), hogy a megadott dátummal feltétel nélkül kifizesse az adott összeget. Elektronikus váltó esetén a felek megállapodhatnak féléves fizetési időszakban is, a vevő vagy árut vásárol ezalatt, vagy érvényesíti a diszkontot. A váltó lejártával a kedvezményezett megbízza bankját, hogy szedje be a váltó ellenértékét a fizető fél bankjától. 2010-ben hozták létre az Electronic Commercial Draft System-et (ECDS) a papíralapú váltók dematerializálásának elősegítésére. A rendszer segíti a kibocsátást, a diszkontálást és rediszkontálást, elszámolást. A banki kötelezvényeket a bank bocsátja ki a betételhelyezés után, látra szóló kifizetésre szólnak, elszámolásukat a BEPS végzi. A váltók és kötelezvények a teljes forgalom kevesebb mint tíz százalékát adják, de a csekkek összforgalma is számottevően csökkent az elmúlt években.

4.2. Átutalások

Az elektronikus fizetési módok egyre növekvő ütemű elterjedése nem csupán a csekkes fizetések visszaesésében követhető nyomon, de megjelenik többek között az emelkedő átutalási forgalomban is. 2014-ben a tranzakciók darabszáma közel negyven százalékkal nőtt az előző évhez viszonyítva, és a teljes átutalási forgalom értéke is 20 százalékot meghaladóan (22,5 százalék) bővült.

4. ábra
Az átutalási forgalom alakulása darabszám és érték szerint

Megjegyzés: A BIS statisztikáiban a HVPS- és a BEPS-rendszerek forgalmát veszi alapul, ugyanakkor az itt bemutatott adatok nem feleltethetők meg közvetlenül az egyes rendszerek korábban bemutatott forgalmi adatainak, mivel mindkét rendszer az átutalások mellett egyéb típusú tranzakciók feldolgozását is végzi.

Forrás: BIS 2015.

4.3. Fizetési kártyák

A kínai kibocsátású fizetési kártyák számának dinamikus bővülése 2015-ben némi mértékben mérséklődött a korábbi éveket jellemző, közel 20 százalékos éves növekedéshez képest, ugyanakkor a jelenleg is 10 százalék feletti kártyaszám-emelkedés 2014 végéhez képest még mindig számottevő. Az elmúlt évek fejlődésének eredményeként az országban kibocsátott fizetési kártyák kumulált száma 2016 első negyedévében meghaladta az 5,6 milliárd darabot, amelynek több mint 90 százaléka betéti kártya.

Még jelentősebb volt az elfogadói hálózat fejlődése, amely 2015 során 40 százalék körüli ütemben bővült az előző év végéhez képest, mind a kereskedői elfogadóhelyeket, mind pedig a POS-terminálokat és az ATM-berendezéseket tekintve (Melléklet 8. ábra). A több mint 17 millió elfogadóhelyhez és az ezeken üzemelő 23,5 millió POS-terminálhoz képest az ATM-berendezések közel 900 ezres száma jelentősen elmarad, ugyanakkor várható, hogy számuk a korábbiaknál is nagyobb mértékben nő majd, mivel számos bank telepít a készpénzfelvétel mellett egyéb feladatokra is alkalmas, multifunkciós készülékeket. Ezeknek fontos szerepe lehet a bankfiókkal nem lefedett területeken lakó népesség banki szolgáltatásokkal való ellátásában, így a készpénzfelvétel mellett lehetőség nyílik többek között számlaügyintézésre is. A pénzforgalmi szolgáltatók emellett az ATM-eket felhasználva további innovatív

megoldásokat is fejlesztenek, amelyek segíthetik a bankkapcsolattal nem rendelkező lakosság bekapcsolását a pénzügyi szolgáltatásokba. Ilyen például a HDFC-bank által fejlesztett módszer, amelynek segítségével a mezőgazdasági termelők bizonyos áruk leadásával vehetnek fel készpénzt. A módszer azért is hasznos, mert a banknak így lehetősége van az adott termelő forgalmát monitorozni, így akár mikrohitel is folyósítható ez alapján. Fontos megjegyezni azt is, hogy az ATM-készülékek piacán jelentős a kínai gyártók részesedése, ezt jogszabályi előírások is biztosítják. A 2014-ben bevezetett szabályozás értelmében a kínai bankoknál 5 év alatt 75 százalékra kell növelni a kínai gyártású IT-eszközök arányát, az ATM-ekkel kapcsolatos adatokat pedig Kínán belül kell tárolni (*Banking Automation Bulletin 2 2016*).

Az elektronikus fizetési módok terjedését segíti, hogy a mezőgazdasági támogatásokat, valamint a nyugdíjakat is bankszámlára utalják, ezért minden háztartás rákényszerül, hogy legalább egy számlát nyisson. A kijelölt kereskedőknél helyi szinten, a PBC részéről pedig központi szinten voltak fogyasztói kampányok, melyek a vidéki területek lakosságát célozták és az elektronikus fizetési módokba vetett bizalmat kívánták erősíteni. Ezzel összhangban a PBC kiadta iránymutatásait⁴ a vidéki fizetési rendszer fejlesztésére, amely külön kitért a városokban dolgozó vidéki munkások bankkártyás fizetési lehetőségeinek fejlesztésére is (*PBC 2014:147*). A bankkártyák használatát emellett a fiatal lakoságnak külön is oktatták, mivel rajtuk keresztül kívánták elérni az idősebb generációkat. Ezekon a helyeken a bankkártyával történő készpénzfelvétel is gondot okoz, ezért 2013 végéig 850 ezer kijelölt kereskedőnél lehet POS-terminálról felvenni készpénzt. Ezzel a bankkapcsolattal nem rendelkező települések mintegy 80 százalékát (480 ezret) sikerült lefedni. Az ilyen készpénzfelvételeknél alacsonyabb a bankközi jutalék, és a díjbevétel megoszlása is az elfogadói oldalnak kedvez, a jutalékbevételek az elfogadók, a kibocsátók és a UnionPay között 6 : 3 : 1 arányban oszlanak meg (*PBC 2014:74*), azaz az intézkedés tovább ösztönözheti a készpénzfelvételi lehetőségek számának bővülését az eddig kevésbé lefedett helyeken, és az ügyfelek költségeit is csökkentheti. A bankközi jutalékokra 2013-ban új szabályozás született, amely szektoronként változó értékeket határozott meg (*Wang 2012*):

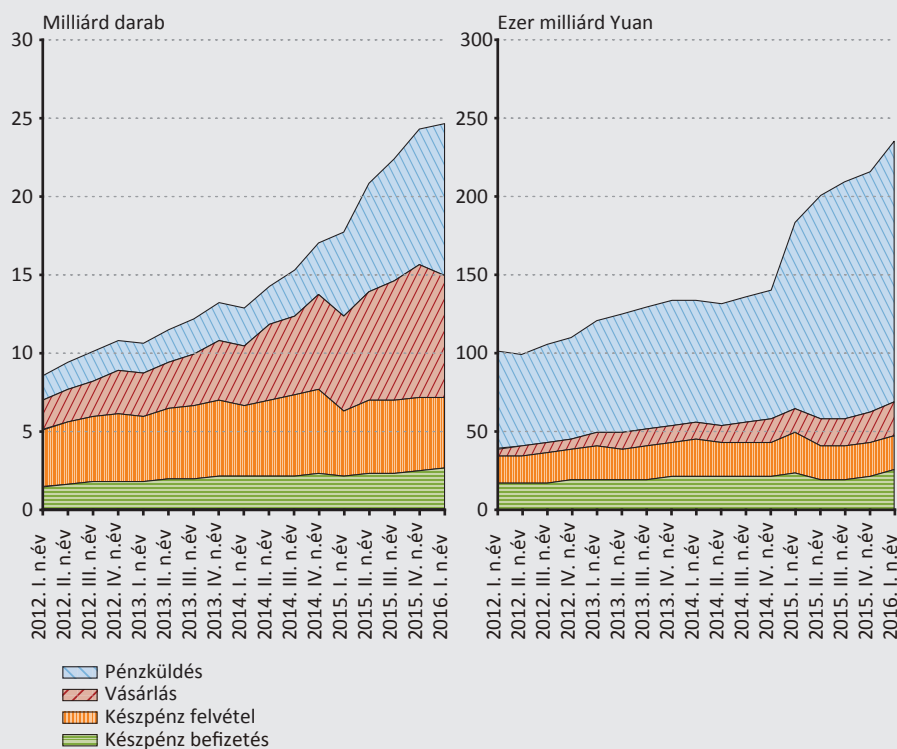
- étel, ital, szórakozás, ingatlan, autó: 2 és 1,25 százalék között; autó és ingatlan esetében max 80 CNY
- kereskedelem, turizmus, jegyeladás: 0,78 százalék
- közműszolgáltatás: 0,38 százalék
- jóléti szolgáltatások (pl. közoktatás, egészségügy): nincs bankközi jutalék.

A fizetési kártyás forgalom emelkedése elsősorban a vásárlási és a pénzküldési tranzakcióknak tulajdonítható, míg a kártyás készpénzfelvételek és -befizetések száma és értéke nem változott számottevően, azaz egyre jobban előtérbe kerülnek a gyorsabb és hatékonyabb elektronikus fizetési megoldások. Az is látható, hogy míg a 2016 első

⁴ Guiding opinions on promoting the development of rural payment service environment.

negyedében lebonyolított 24,6 milliárd kártyás tranzakció mintegy harmada volt vásárláshoz köthető, 40 százaléka pedig pénzküldéshez, addig a tranzakciók értékét vizsgálva több mint 70 százalékot jelentettek a kártyás pénzküldési tranzakciók. Ide kell érteni például az olyan szolgáltatásokat, amelyek segítségével a küldő félnek elegendő tudni a kedvezményezett kártyaszámát, és a tranzakció indítása után napközben (reggel 7 és este 23 óra között) a küldött pénz azonnal a kedvezményezett rendelkezésére áll. A fizetési kártyás pénzküldésre lehet példa a UnionPay megoldása, amely a pénzküldési szolgáltatást elektronikus pénz segítségével oldotta meg, az ügyfeleknek elektronikus pénzszámlát kell nyitniuk, ezt kell feltölteniük bankszámlájukról, és ezek között a számlák között valósul meg a pénztátulás (*MoneySwap 2016*).

5. ábra
Fizetési kártyás forgalom tranzakciószám és tranzakcióérték szerint

Forrás: PBC.

Érdeemes továbbá megvizsgálni a kártyás forgalmat jellemző főbb mutatók alakulását is (*Melléklet 9. ábra*). Az egy főre jutó átlagos vásárlási érték folyamatos emelkedése (2015 végére már a 10 ezer yuant is meghaladva) az egyre intenzívebb fogyasztói kártyahasználatot mutatja, míg az egy tranzakcióra jutó átlagos tranzakciós érték

(2016 első negyedében kevesebb, mint 1 700 yuan) csökkenése azt jelzi, hogy a kártyabirtokosok egyre inkább használják a kártyáikat kis értékű tranzakciók lebonyolítására is, amely a készpénz visszaszorítását is segítheti. Ezt elősegítheti az NFC-technológián alapuló érintéses fizetési lehetőségek elterjedése, ilyen megoldást már a kínai kártyatársaság is kínál a kártyabirtokosoknak.

A fizetési kártyák piaca jelenleg az ázsiai-csendes-óceáni régióban a legnagyobb, 2014-ben globálisan a fizetési kártyák 60 százalékát itt bocsátották ki, míg az ATM-ek 47 százaléka ebben a térségben üzemel, ezen belül Kína részesedése 42 százalék, illetve 20 százalék (*Banking Automation Bulletin 1 2016*). Ugyanakkor az is látható, hogy jelentős tér van még a bővülésre, a régió részesedése a globális piacból a tranzakciószámokat tekintve 24 százalék, míg a tranzakciók összértékét tekintve 47 százalék. Az alacsony tranzakciószám azt mutatja, hogy feltehetően továbbra is jelentős az olyan kártyabirtokosok aránya, akik csupán készpénzfelvételre használják fizetési kártyáikat, nem pedig gyakori vásárlási tranzakciókra, másrészt a magasabb részesedés a forgalmi értékből arra utalhat, hogy a térség országaiban erősödik a középosztály és ezzel együtt a fizetőképes kereslet is.

4.4. A bankrendszeren kívüli szolgáltatók forgalma

A fentebb felsorolt, alapvetően banki szolgáltatásokhoz kapcsolódó fizetési módok mellett további készpénzmentes fizetési lehetőséget jelentenek az önálló, elektronikus pénzt használó bankrendszeren kívüli fizetési rendszerek. Az ügyfelek itt az elektronikus pénz szolgáltatórendszerében nyitnak egy külön számlát, ezt általában banki átutalás vagy kártyás vásárlás útján tudják feltölteni, és a továbbiakban erről a számláról tranzaktálnak a szolgáltató saját zárt, a banki infrastruktúrától független rendszerében. A következőkben a Kínában legelterjedtebb két szolgáltató által alkalmazott fizetési megoldásokat mutatjuk be röviden.

Az egyik legelső, ám kétségtelenül a legjelentősebb ilyen szereplő a piacon az Alibaba, illetve az AliPay volt. A kezdeti fázisban az AliPay még elsősorban az e-kereskedelmi tranzakciók lebonyolítását segítette az Alibaba és a Taobao felületeken azáltal, hogy a kereskedő (a Taobao esetében az eladó magánszemély) és a vásárló közé beállva, harmadik félként (ún. *escrow* szolgáltatás) megszüntetve a felek közötti bizalom hiányából fakadó akadályokat, azaz a vásárlás ellenértéke egy központi számlán letétbe került a teljesítés megtörténteig. Fontos tehát látni, hogy a kínai fizetési rendszerrel kapcsolatban harmadik fél szolgáltatóként erre a típusú szolgáltatásra utalnak, nem pedig az Európában 2018-tól hatályba lépő Fizetési Szolgáltatások Irányelv (PSD2)⁵ szerint meghatározott fizetéskezdeményezési és számlainformációs szolgáltatásokra. Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy szemben például az amerikai joggal, ahol az *escrow* szolgáltatásokat aprólékosan szabályozzák, Kínában 2011-ig

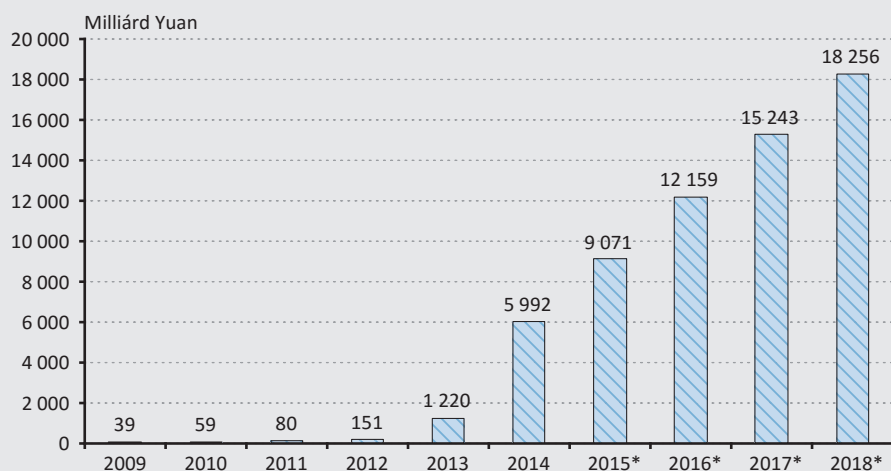
⁵ Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32015L2366>.

ezt a tevékenységet jogilag nem szabályozták (*Ying Yu – Mingnan Shen 2015*). Mivel az online vásárlások alapvetően kis értékű ügyleteket érintettek viszonylag nagy kockázattal, a kereskedelmi bankok nem foglalkoztak ezzel a szegmessel, és a szabályozó is úgy ítélte meg, hogy túl kicsi ez a piac ahhoz, hogy külön szabályozzák. Amikor 2011-ben végül megszületett az új jogszabály (*PBC 2010*), addigra a piac túlnyomó részét már elvesztették a kereskedelmi bankok. Az új szabály egyrészt tőkekövetelményeket fogalmazott meg (100 millió yuan, amennyiben egész Kínában kívánnak szolgáltatást nyújtani, 30 millió yuan, ha csak egy tartományban), de azt is kiköti, hogy csak kínai entitások kaphatnak engedélyt. Ennek eredményeként például az egyébként a Kajmán-szigeteken bejegyzett Alibabának létre kellett hoznia az AliPayt Kínában. A cég később megkezdte a szolgáltatási kör bővítését, ekkor váltak lehetővé a P2P típusú, magánszemélyek közötti pénzküldések, valamint a vásárlás fizikai elfogadóhelyeken is, a legújabb fejlesztések pedig kiterjednek a kisösszegű befektetési szolgáltatások (*Yuebao* néven) és mikrohitelek nyújtására is.

A kínai harmadik fél szolgáltatók mobilfizetéseinek egyre növekvő piaca 2014-ben 5 992 milliárd yuant tett ki, és becslések szerint 2018-ra a 18 ezer milliárd yuant is meghaladhatja az ilyen módon lebonyolított fizetési forgalom.

6. ábra

A kínai harmadik fél szolgáltatók mobilfizetési forgalmának bruttó piaci értéke

*becsült adatok

Forrás: *iResearch 2015*.

A tranzakciós forgalom legnagyobb részét, közel 60 százalékát a személyek közötti átutalások teszik ki, míg a forgalom negyedét jelentő mobil pénzügyek közé a pénzügyi termékek, például értékpapírok vásárlása tartozik. Az online vásárlások a teljes forgalom körülbelül egy nyolcadát teszik ki (*iResearch 2016*).

A kínai elektronikus pénzfizetési piacon alapvetően két szereplőnek van meghatározó szerepe: az Alibaba nevű e-kereskedelmi óriáscéghez tartozó AliPay a piac közel felét birtokolta 2015-ben, a legnépszerűbb kínai üzenetküldő alkalmazást, a WeChat-et is üzemeltető Tencent pedig 20 százalékos piaci részesedéssel rendelkezik (*Melléklet 10. ábra*).

Az AliPay többek között a VISA-val és a 4 legnagyobb kínai bankkal (ABC, BoC, CCB, ICBC⁶) társult egy innovatív fizetési rendszer létrehozására. A 2004-ben indított szolgáltatás egyrészt támogatja az internetes vásárlásokat mind az Alibaba-nál, mind pedig a Kínában szintén rendkívül nagy forgalmat bonyolító Taobao online piacon. Mellettük további 500 ezer elfogadóhellyel áll szerződésben, melyek szolgáltatási köre lefedi a kiskereskedelmi szektor jelentős részét és a közüzemi számlák elektronikus befizetését is. A külföldi elfogadóhelyeknek 1 000 USD kezdeti befizetése után 2,5–3 százalékos tranzakciós díjat kell fizetniük, szemben a kínai cégekkel, melyeknél nincs belépési díj, és a 0,7–1,2 százalékos tranzakciónkénti díj is alacsonyabb, bár az éves díj minimumát 5 000 USD-ben határozták meg (*LTP 2013*). 2013 végén az AliPay-nek 800 millió felhasználója volt, szemben az egyik legnagyobb elektronikus pénzrendszert üzemeltető PayPal 132 milliós felhasználói táborával. Az AliPay korábbi 80 milliós napi tranzakciós forgalma (*Ying Yu – Mingnan Shen 2015*) 2016-ra elérte a 175 millió darabot, amelynek 60 százalékát mobilkészüléken keresztül bonyolítják le (*China Post 2016*).

Az AliPay 2014-ben társult Kína legnagyobb mikroblog-szolgáltatójával, a Weibóval, amelynek révén a Weibo-felhasználók is lebonyolíthatnak online vagy offline (fizikai térben lebonyolított) fizetéseket AliPay számlájuk segítségével. Az offline fizetések esetében (csakúgy, mint a „normál”, nem a Weibo-alkalmazáson keresztül lebonyolított AliPay-vásárlások esetén), a mobiltelefon egy QR-kódot generál, ennek leolvasásával indíthatja a kereskedő a fizetési tranzakciót. Lehetséges olyan fizetés is, amikor a fizető fél olvassa le a kedvezményezett kódját, és ez alapján indít tranzakciót. A partnerség a Weibóval elsősorban abból a szempontból számít jelentős lépésnek, hogy a mikroblog-szolgáltató több mint 220 millió előfizetője és 100 millió napi használója (*BoA 2015*) nem csupán fizetési funkciót kap az alkalmazásába, de itt tartják nyilván a különböző személyes kedvezményeket és erre a felületre küldhetnek a kereskedők személyes közvetlen ajánlatokat is.

Ezen túl a nemzetközi terjeszkedés is megkezdődött, ennek része például a megállapodás az Uber nevű személyszállító alkalmazással, melynek révén az AliPay segítségével is kifizethető az utazás a világ több mint 400 városában, ami az erősödő kínai turizmust tekintve számottevő forgalombővülést is jelenthet. A dél-kelet ázsiai bővülés érdekében a régió hat legfejlettebb országának (Fülöp-szigetek, Indonézia, Malajzia, Szingapúr, Thaiföld, Vietnam) e-kereskedelmi piacára próbál betörni

⁶ Agricultural Bank of China, Bank of China, China Construction Bank, Industrial and Commercial Bank of China.

a cég, amely egy több mint 250 millió fős bővülési lehetőséget jelenthet (*Card and Payments World 2016*). A cég európai terjeszkedése is megkezdődött, a német kártyaelfogadói piac egyik jelentős szereplőjével kötött megállapodás után várhatóan a következő lépés az osztrák elfogadói hálózat bővítése lesz.

Az AliPay legnagyobb riválisa Kínában az 1994-ben alapított, Tencent által működtetett TenPay. A mintegy 1,1 millió kereskedőnél lebonyolítható vásárlási tranzakciók mellett a rendszer lehetőséget biztosít készpénzfelvételre és személyek közötti (P2P) pénztalásokra is. Ez utóbbi tranzakciók díjmentesek, míg a kiskereskedelmi vásárlások díja a tranzakció értékének 1 százaléka. A Tencent előnye hosszú távon az általa üzemeltetett WeChat üzenetküldő alkalmazásból fakadhat, amely jelenleg Kína legnépszerűbb ilyen jellegű mobilalkalmazása, több mint 760 millió felhasználóval.

Működését tekintve az AliPay és a TenPay is e-pénz alapú, amelyben minden felhasználó számlát nyit a szolgáltató saját rendszerében, ezt pedig fizetési kártyájával tudja feltölteni. A feltöltést követően a tranzakciók már a bankrendszeren kívül, az AliPay, illetve a TenPay saját rendszerén bonyolódnak le, azaz a tranzakciók kikerülnek a hagyományos fizetési infrastruktúrák használatát. Többek között ez teszi lehetővé, hogy a személyek közötti (P2P) és kiskereskedelmi (P2B) fizetések azonnal végrehajtásra kerülnek.

4.4.1. Innovatív fizetési megoldások: Mitől működik a mobilfizetés Kínában?

Az innovatív fizetési megoldások egy jelentős része a fejlett országokban ma már a rendkívül elterjedt okostelefonok és a mobilinternet nyújtotta lehetőségekre épít. Ez egyúttal azt is eredményezte, hogy a mobilfizetés mint fogalom rendkívül szerteágazó technológiák gyűjtőneve lett. Különbözhet az alkalmazott mögöttes fizetési mód (átutalás, beszédés vagy beszédés jellegű fizetési kérelem, kártyás vásárlás, elektronikus pénz), a benyújtási csatorna (pl. NFC, QR-kód) és működési modell (pl. telefonos alkalmazáson belüli fizetés, tárcaszolgáltatás).

Mint láttuk, az állami támogatású kereskedelmi banki szektor korábbi monopolhelyzetét élvezve, viszonylag későn realizálta, hogy mekkora veszélyt is jelentenek a bankszektorra a harmadik-fél szolgáltatók, mire kijöttek új termékeikkel, mint az azonnali fizetés (IBPS) vagy a kártyás pénzküldés, addigra már jelentős piacvesztést szenvedtek el a retail pénzforgalom területén. A fizetési rendszer további átalakulása, a piaci szereplők erőssorrendjének átrendeződése nem csak Kínában nagy kérdés a jövőre nézve, ugyanakkor itt jelentek meg olyan szereplők, amelyek erős ügyfélbázissal rendelkezve, egyre bővülő termékinálattal, aktívan próbálják a banki szereplők piaci dominanciáját megtörni. A bankszektor számára nemcsak az ügyfélvesztés kockázata áll fenn, de annak a veszélye is, hogy a banki likviditás egy jelentős része átcsatornázódik az ügyfelek bankszámlájáról a harmadik-fél szolgáltatók saját számláira. A szolgáltatási szint tekintetében elmondható, hogy a kínai bankszektor behozta korábbi hátrányát, megvalósult a bankszámlák közötti

azonnali átutalás, az ügyfeleknek fizetési kártyákhoz kapcsolódó elektronikus pénz alapú pénzküldés és mobilfizetési alkalmazások is rendelkezésükre állnak. Az állam is aktívan támogatja a fizetési kártyák használatát, azaz ezzel is a hagyományos banki szereplők piacát próbálja megőrizni csakúgy, mint az újabb, szigorodó feltételekkel a harmadik fél szolgáltatókra vonatkozóan. Egyrészt csak Kínában kibocsátott fizetési kártyákkal és valós névvel lehet 2016 második félévétől regisztrálni a harmadik fél szolgáltatók rendszereibe, azután, hogy a szolgáltató megbizonyosodott az ügyfél személyazonosságáról (*Bloomberg 2016*). Az ügyfeleket három kategóriába kell sorolniuk a szolgáltatóknak: legfeljebb évi 1 000 yuan értékben indíthat tranzakciókat az, akinek személyazonosságáról nem győződtek meg személyesen is, míg évi 100, illetve 200 ezer yuan értékben nyújthatnak be megbízásokat azok az ügyfelek, akik személyazonosságáról 3, illetve 5 csatornán keresztül is meggyőződtek. Emellett a harmadik fél szolgáltatók nem nyithatnak számlát rendszereikben pénzügyi intézmények számára (*Parsons M. – Zou R. 2016, Xinhua 2015*). A szabályozás⁷ célja a pénzmosás elleni küzdelem mellett annak elkerülése, hogy a fogyasztók jelentős összegeket tartsanak a banki betétbiztosításon kívül eső rendszerekben, azaz csökkentsék a fogyasztói és rendszerszintű kockázatokat.

A korábbiakból látható, hogy a mobilfizetés – tágan értelmezve itt a fogalmat, azaz beleértve a P2P pénzküldéseket, a fizikai elfogadóhelyeken lebonyolított vásárlásokat és a mobiltelefonos applikáció segítségével lebonyolított e-kereskedelmi tranzakciókat – a világ többi országához képest rendkívül elterjedt Kínában. Ez ugyanakkor csak részben indokolható a kezdeti lazább szabályozással, szolgáltatás szempontjából elektronikus pénz alapú fizetéseket nyugaton is számos piaci szereplő nyújt (például a PayPal), mégsem tudtak ilyen jelentős piaci jelenlétre szert tenni. Jogosan merül fel így a kérdés, hogy a fejlettebb pénzügyi infrastruktúrával és a lakosságszámhoz viszonyítva több bankkapcsolattal rendelkező nyugati országokhoz képest milyen helyi sajátosságok indokolják ezt a jelenséget?

A mobilfizetéseken belül az elektronikus pénz alapú fizetések népszerűségét több tényező is magyarázza, az egyik, hogy ezek az alkalmazások (itt elsősorban a WeChat-re lehet gondolni) messze nem csak fizetésre használhatók. Amellett, hogy a WeChat a legnépszerűbb üzenetközvetítő szolgáltatás, amely nagymértékben kiváltotta a korábbi telefonálás és sms-alapú kommunikációt, különösen a városi lakosság körében, de használható többek között taxi- vagy ételrendelésre, orvosi vizsgálatnál időpontfoglalásra, önkormányzati ügyek elintézésére, fotómegosztásra is. Ebből következően a lakosság jelentős részénél a mindennapi élet részévé vált az alkalmazás használata, számukra a fizetési funkció használata csak egy a sok közül, nem pedig egy különleges megoldás.

⁷ Announcement of the People's Bank of China (2015) No. 43—Administrative Measures for Internet Payment Services of Non-banking Payment Institutions.

A kínai harmadik fél szolgáltatók üzleti működése is eltér a banki szereplőktől, több vállalatból álló saját ökoszisztémákat hoznak létre, amelyek egyes szereplői jellemzően a piac különböző szegmenseit fedik le, de akár egymással is versenyeznek. A szervezet és a termékfejlesztés sokkal rugalmasabb, ezáltal kevésbé vannak kitéve az olyan leválasztó (disruptive) technológiáknak, amelyek a bankok piaci részesedését csökkentik. Erre lehet példa az Alibaba története, amelyet 1999-ben a kisvállalkozások egymás közötti kereskedelmének elősegítésére hoztak létre, majd ezt egészítette ki a magánszemélyek közötti kereskedelem (online piactér Taobao) 2003-ban és a kereskedők és magánszemélyek közötti kereskedelem (Tmall) 2008-ban. A további szolgáltatások támogatására létrehozták a felhőalapú adatszolgáltatási platformjukat (Ali Cloud Computing), beszálltak a szórakoztatóiparba (Alibaba Pictures, Ali Music) és a pénzügyi szolgáltatások piacára (Ant Financial). Az Ant Financial alatt futnak a fizetési szolgáltatások (Alipay), a pénzpiaci alap (Yuebao), az online hitelelbírálás (scoring) (Sesame Credit), a mikrokölcsönöket nyújtó Ant Micro, vagy a kizárólag internet-alapú MYBank (*Tech in Asia 2015*).

Fontos tényező a kínai gazdaság elmúlt években, évtizedekben tapasztalt robbanásszerű fejlődése is. A lakosság egy részénél egyszerűen kimaradt a fizikai kártyák jelentette fejlődési fázis a fizetési megoldásoknál, ehelyett a készpénz után rögtön a mobiltelefonnal lebonyolított fizetés lett az elsődleges elektronikus fizetési mód (*Banking Automation Bulletin 1 2016*). Azaz a fizetési kártyák később kezdtek elterjedni a nyugati országokhoz képest, és bár mára a számuk meglehetősen nagy, mégis sokan csupán készpénzfelvételre használják, amiben közrejátszhatott az elfogadói hálózat mérsékelt ütemű fejlődése is.

További szempont lehet még a pénzforgalmi piac sajátos hálózati jellege, aminek köszönhetően az új fizetési megoldások elterjedése sok esetben nehézkes. A hálózatos jelleg miatt nehéz bevezetni új termékeket a piacra, mivel hiába kínál egy szolgáltató rendkívül innovatív fizetési megoldásokat olcsón, ha nincs olyan kereskedő, aki elfogadja, illetve kevés ember használja (azaz kevés embernek tudok pénzt küldeni ilyen módon), akkor a szolgáltatás nem lesz sikeres. A Kínában domináns két szolgáltató azonban tulajdonképpen megkerülte ezt a problémát azzal, hogy eredetileg nem a fizetési szolgáltatások piacán gyűjtöttek ügyfeleket: az Alibaba az online kereskedelem területén, míg a Tencent (WeChat) az üzenetküldés területén lett sikeres és népszerű. Így a már más szolgáltatásokkal megszerzett ügyfélkörnek kínálva fizetési szolgáltatásokat, azonnal jelentős piaci részesedésre tudtak szert tenni, tehát viszonylag rövid idő alatt elérték azt a „kritikus tömeget”, ami egy sikeres pénzforgalmi szolgáltatáshoz szükséges.

Szintén hozzájárulhattak a mobilfizetési alkalmazások elterjedéséhez és széleskörű ismertségéhez egyes kultúraspecifikus marketingmódszerek, mint például az ún. hongbao-kampányok bevezetése. Hongbaónak hívják azokat a vörös borítékokat, amelyekben a kínai holdujév idején a családtagok, ismerősök pénzt adnak egymás-

nak ajándékként. Mindkét nagy mobilfizetési rendszer kifejlesztette saját megoldását elektronikus hongbaók küldésére, emellett a WeChat még egy rendkívül népszerű játékot is szervezett, amelynek keretében a telefon rázogatóásával lehetett kisebb nyereményekhez jutni. A legnagyobb forgalmú percben 810 millióan rázogatták telefonjukat a játék keretében a 2015-ös holdújév idején (*Forbes 2015*), azaz ezekkel a kampányokkal hatalmas tömegeket tudtak megmozgatni.

Végül fontos szempont még, hogy a szolgáltatók az árázással is próbálják ösztönözni a nagyobb forgalmat, sok helyen kedvezményeket kap az a vásárló, aki valamelyik elektronikus pénz alapú mobilfizetési megoldással fizet a vevőknek, tehát jobban megéri ezt a fizetési módot használni. A kedvezmények igénybevételeiről, azok forgalomra gyakorolt hatásáról pedig azonnal közvetlen információk állnak rendelkezésre ezen alkalmazások szolgáltatóinak, amelyek segítségével lényegesen jobban megismerhetik az ügyfélszokásokat, mint a bankok.

5. Következtetések

Kína elmúlt évtizedekben elért gazdasági fejlődése a pénzforgalom területén is érezte hatását és jelentős előrelépés történt az elektronikus fizetési módok elterjedésében. Bár a nemzetközi összevetés azt mutatja, hogy a hagyományos fizetési módok terén még számottevő a lemaradás a legfejlettebb fizetési rendszerekkel rendelkező országokhoz képest, az elmúlt évek adatai alapján ez a különbség folyamatosan csökken.

A pénzügyi infrastruktúra tekintetében előnyt jelenthet az ország hatalmas mérete és a nagyszámú felhasználó. A pénzforgalom esetében lényeges kérdés a mérhető-konyság, a magas fix költségek (infrastrukturális beruházások) és az alacsony változó költségek (egy tranzakció elszámolása nem jelent számottevő költséget) miatt a kínaihoz hasonló nagy és egységes piacokon az infrastruktúrák rendkívül olcsón tudják elvégezni az elektronikus tranzakciók feldolgozását. Az alacsony rendszerköltségek segíthetik a kínai készpénzmentes fizetési megoldások jövőbeni terjedését, különösen, ha a jelenlegi többszörösen összetett fizetési rendszer tovább egyszerűsödik.

A csekkes forgalom visszaszorulásával párhuzamosan a hagyományos elektronikus fizetési módok, mint az átutalások vagy a kártyás vásárlások száma dinamikus növekedést mutat. A fizetési kártyák területén érdekes kérdés, hogy az eddig csak zárt piacon, monopolhelyzetben működő kínai kártyatársaság mennyire lesz versenyképes a belföldi piacon, amelyen a piaci nyitás miatt már a nagy nemzetközi kártyatársaságokkal is meg kell küzdenie a rendkívül erős kínai mobilfizetési megoldásokat üzemeltető versenytársak mellett. Ugyanilyen lényeges lehet azonban a nemzetközi terjeszkedés is, a rohamléptekben bővülő kínai nemzetközi turizmus kedvező kiindulópont lehet a kínai kártyarendszer globális fejlődéséhez.

Azt is látni kell ugyanakkor, hogy amellett, hogy Kína is rálépett az eddig elsősorban a nyugati, ezen belül is főleg a skandináv államokat jellemző fejlett, kevés készpénzt használó pénzforgalomhoz vezető útra, számos olyan sajátosság is van, amelyben eltér a nyugati államok fizetési rendszereinek fejlődésétől. Egyrészt a gyors ütemű gazdasági és technológiai fejlődésnek köszönhetően a lakosság egy jelentős része a készpénzről egyből mobilfizetési megoldásokra váltott, kihagyva ezáltal az olyan közbenső fejlődési lépcsőt jelentő hagyományos fizetési módokat, mint az átutalások vagy kártyás fizetések. Ez azt jelenti, hogy annak ellenére, hogy bár évek óta várat magára az áttörés ezen a téren a nyugati országokban, jelenleg csak Kínában van olyan népszerű, széles körben elterjedt mobilfizetési megoldás, amelyet a lakosság jelentős része ismer és ténylegesen használ is.

Ennek a fejlődésbeli ugrásnak két fő következménye van. Egyrészt sokkal gyorsabb az a folyamat, amely már a nyugati országokban is elindult, és amelyet Európában a 2018-ban hatályba lépő új fizetési szolgáltatásokról szóló irányelv is várhatóan erősíteni fog, azaz a bankok és a banki ügyfelek közötti kapcsolat gyengül. Bár a bankkapcsolattal rendelkező népesség száma és aránya is nőni fog várhatóan, de ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy a bankok ebből profitálni tudnak. Ahogy a kínai megoldások esetében is látható, ahhoz, hogy a mobilfizetési számlát egyszerűen fel lehessen tölteni (pl. fizetési kártyával vagy átutalással), még szükséges egy bankszámla, azonban utána már a tényleges pénzforgalom a bankszektoron kívül zajlik, az elektronikus pénzt kibocsátó szolgáltatók saját rendszereiben. A kínai harmadik fél szolgáltatóknak gyakran annyi ügyfele van, mint a legnagyobb kínai bankoknak, és bár a fizetési szolgáltatások csupán a bevételek viszonylag kis részét képviselik (7 százalék körül), a bankok az ügyfelek mellett fontos (például tényleges ügyfélmagartartáson alapuló hitelbírálathoz – scoringhoz – alkalmas) adatoktól is eleshetnek az új piaci szereplők térnyerésével (*Citibank 2016:11*). Fontos azt is látni, hogy a létrejött új rendszerek nem csupán kiszorítják a bankokat a szolgáltatási körük egyre jelentősebb területeiről, de azáltal, hogy a tranzakciók az egyes szolgáltatók saját rendszereiben bonyolódnak le, nem pedig a hagyományos elszámolási rendszerekben a bankszámlák között, hosszú távon a banki likviditás is jelentősen csökkenhet.

Másrészt a jelenlegi helyzetben két szolgáltató uralja a mobilfizetési piacot, és rövid távon nem is várható jelentős bővülés. A pénzforgalom sajátos, hálózatos jellege miatt rendkívül nehéz új szolgáltatások elterjesztése, mivel meg kell szerezni hozzá azt a kritikus számú ügyfelet, amivel már működőképpé válik a rendszer, azonban az ügyfeleknek kényelmetlen egyszerre nagyon sok szolgáltatásba regisztrálniuk és minden fizetési helyzetben azt vizsgálniuk, hogy a kedvezményezett tagja-e az adott rendszernek, azaz képes lesz-e fogadni a küldött összeget. A jelenlegi helyzetben a két szolgáltató versenyez bizonyos mértékig egymással, bizonyos mértékig pedig felosztották a piacot (pl. az Alibaba inkább az e-kereskedelemre fókuszál, a WeChat az üzenetküldési funkcióra), ugyanakkor hosszú távon a fogyasztók érdekében

a tényleges verseny és az alacsony piacra lépési korlátok állnának egy sokszereplős piacon. Ez biztosítaná egyrészt a folyamatos technológiai innovációt, másrészt az ügyfelek számára legelőnyösebb árakat. Ebbe az irányba indult el a pénzforgalmi fejlesztés Európában is, amely a standardizáció és az interoperabilitás révén igyekszik fokozni a versenyt és megkönnyíteni az új szolgáltatók és termékek piacra lépését. Kínában a kezdeti lépéseket segítette a viszonylag zárt piac, egyes külföldi IT-cégek kiszorítása vagy korlátozása, azonban hosszú távon ez nem támogatja az összetársadalmi szempontból hatékony megoldások létrejöttét, zárt, nem átjárható rendszerek jöttek létre, amelyek a közjó szempontjából piaci kudarcokkal járhatnak a későbbiekben.

A fentiek alapján elmondható, hogy a közelmúlt pénzforgalmi fejlesztéseivel Kína olyan utat járt be, amely a nyugati országokban is alkalmazott elemeken alapul, és számos hasonlóságot mutat ezek fejlődési vonulatával, ugyanakkor nem nélkülözi a kínai sajátosságokat sem. A jövőbeli kihívások kezelésében nagy szerepe lesz a kínai jegybanknak, amely várhatóan további intézkedésekkel segíti majd a piaci liberalizációt és a versenyt.

Felhasznált irodalom

Banking Automation Bulletin 1 (2016): *Size, diversity and dynamism driving growth in Asia-Pacific*. Issue 347, April 2016, pp. 14–16.

Banking Automation Bulletin 2 (2016): *Global ATM shipments fall to the lowest since 2011*. Issue 348, May 2016, pp. 14–16.

Bank for International Settlements Committee on Payment and Settlement Systems (BIS CPMI) (2012): *Payment, clearing and settlement systems in the CPSS countries*, vol. 2. Bank for International Settlements, 2012. november <http://www.bis.org/cpmi/publ/d105.pdf>

Bank for International Settlements Committee on Payment and Settlement Systems (BIS CPMI) (2016): *Fast payments – Enhancing the speed and availability of retail payments*. Bank for International Settlements, 2016. november. <http://www.bis.org/cpmi/publ/d154.pdf> Letöltés ideje: 2016. november 15.

BIS (2015): *Statistics on payment, clearing and settlement systems in the CPMI countries*. Bank for International Settlements, CPMI Red Book statistical update 2015. <http://www.bis.org/cpmi/publ/d142.htm>

Bloomberg (2016): *Alipay overseas push faces setback as China tightens rules*. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-05-18/alipay-overseas-push-faces-setback-as-china-tightens-bank-rules> Letöltés ideje: 2016. november 15.

- Business of Apps (BoA) (2015): *Sina Weibo revenue and statistics*. <http://www.businessofapps.com/sina-weibo-revenue-and-statistics/> Letöltés ideje: 2016. szeptember 16.
- Card and Payments World (2016): *Are you afraid of the Alipay wolf?* May 2016, pp. 3.
- The China Post (2016): *Alipay speeds up expansion in Europe, targeting Chinese tourists*. <http://www.chinapost.com.tw/china/business/2016/08/10/474983/Alipay-speeds.htm> Letöltés ideje: 2016. november 15.
- Citibank (2016): *Digital disruption – How fintech is forcing banking to a tipping point*. <https://ir.citi.com/D%2F5GCKN6uoSvhbvCmUDS05SYsRaDvAykJb5subGr7f1JMe8w2oX1bqpFm-6RdjSRSpGzSaXhyXY%3D> Letöltés ideje: 2016. november 15.
- Forbes (2015): *WeChat rattles Alibaba in hongbao wars*. <http://www.forbes.com/sites/douyoung/2015/02/26/wechat-rattles-alibaba-in-hongbao-wars/#6f04e9395a23> Letöltés ideje: 2016. szeptember 16.
- Ilyés Tamás – Varga Lóránt (2015): *Mutasd, mivel fizetsz, megmondom ki vagy – A pénzforgalmi szokásokat befolyásoló szociodemográfiai tényezők*. Hitelintézeti Szemle, 14. évf. 2. szám, 2015. június, 26–61. o. <http://www.hitelintezetiszemle.hu/letoltes/2-ilyes-varga.pdf> Letöltés ideje: 2016. november 15.
- iResearch (2015): *China Third-party Mobile Payment GMV Quadruples*. http://www.iresearchchina.com/content/details7_18379.html Letöltés ideje: 2016. szeptember 16.
- iResearch (2016): *China's Third-party Mobile Payment GMV Broke 6 Tn Yuan in Q1 2016*. http://www.iresearchchina.com/content/details7_24301.html Letöltés ideje: 2016. szeptember 16.
- Komlóssy Laura – Kovalszky Zsolt – Körmendi Gyöngyi – Lang Péter – Stancsics Martin (2015): *Kína: a tervgazdaságtól a modern bankrendszerig*. Hitelintézeti Szemle különszám, 2015. november. <http://www.hitelintezetiszemle.hu/%5Cletoltes%5C10-komlossy-kovalszky-kormendi-lang-stancsics.pdf>
- Let'sTalkPayments (LTP) (2013): *Alipay vs. Tenpay – The China payments rivalry*. <https://letstalkpayments.com/alipay-vs-tenpay-the-china-payments-rivalry-2/> Letöltés ideje: 2016. szeptember 16.
- Maltem Consulting Group Asia (2015): *Introduction to the China's payments and clearing systems*. Maltem Consulting Group. 2015. <http://www.maltem.com/wp-content/uploads/2015/05/Introduction-to-the-China%E2%80%99s-payments-and-clearing-systems.pdf> Letöltés ideje: 2016. november 15.
- MoneySwap (2016): *MoneyExpress Frequently Asked Questions*. <https://www.moneyswap.com/MEQuestions.aspx> Letöltés ideje: 2016. november 15.

- Parsons, M. – Zou, R. (2016): *China regulates online payments business of non-bank players*. Hogan Lovells media <http://www.hlmediacomms.com/files/2016/02/China-regulates-online-payment-business-of-non-bank-players-.pdf> . Letöltés ideje: 2016. november 15.
- People's Bank of China (PBC) (2010): *Administrative Measures for the Payment Services Provided by Non-financial Institutions*. <http://en.pkulaw.cn/display.aspx?cgid=134238&lib=law>
- People's Bank of China (PBC) (2014): *China Payment System Development Report 2013*. China Financial Publishing House. http://www.pbc.gov.cn/eportal/fileDir/image_public/UserFiles/zhifujiesuansi/upload/File/%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E6%94%AF%E4%BB%98%E4%BD%93%E7%B3%BB%E5%8F%91%E5%B1%95%E6%8A%A5%E5%91%8A2013%E8%8B%B1%E6%96%87.pdf Letöltés ideje: 2016. szeptember 16.
- People's Bank of China (PBC) (2015): *China Payment System Development Report 2014*. China Financial Publishing House. <http://www.pbc.gov.cn/zhifujiesuansi/resource/cms/2015/12/2015122915413172901.pdf>
- People's Bank of China (PBC) (2016): *Negyedéves pénzforgalmi statisztikai tájékoztatók* (kínai nyelven). <http://www.pbc.gov.cn/zhifujiesuansi/128525/128545/index.html> Letöltés ideje: 2016. június 30.
- Statista (2016): *Market share of leading third party online payment providers in China in 2015*. <http://www.statista.com/statistics/426679/china-leading-third-party-online-payment-providers/> Letöltés ideje: 2016. szeptember 15.
- Tech in Asia (2015): *Why Alipay is more than just the Chinese equivalent of PayPal*. <https://www.techinasia.com/talk/online-payment-provider-alipay-chinese-equivalent-paypal> Letöltés ideje: 2015. november 15.
- The Nilson Report (2016): *Global Cards – 2014*. https://www.nilsonreport.com/publication_special_feature_article.php Letöltés ideje: 2016. szeptember 15.
- Thomas, H. (2013): *Measuring progress toward a cashless society. Exclusive insights from MasterCard advisors*. http://www.mastercardadvisors.com/_assets/pdf/MasterCardAdvisors-CashlessSociety.pdf
- UnionPay (2005a): *Electronic Payment Guidelines (No. 1)*. http://en.unionpay.com/merchantService/regulation/file_4420332.html. Letöltés ideje: 2016. szeptember 15.
- UnionPay (2005b): *Some opinions on promoting the development of bankcard industry*. http://en.unionpay.com/merchantService/regulation/file_4420324.html. Letöltés ideje: 2016. szeptember 15.

Wang, V. (2012): *Reduced interchange fees in China effective February 25, 2013*. *Payment Law Advisor*. <http://www.paymentlawadvisor.com/2012/12/17/reduced-interchange-fees-in-china-effective-february-25-2013/> Letöltés ideje: 2016. szeptember 15.

World Bank: *Global Financial Inclusion Database*. <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=1228> Letöltés ideje: 2016. szeptember 15.

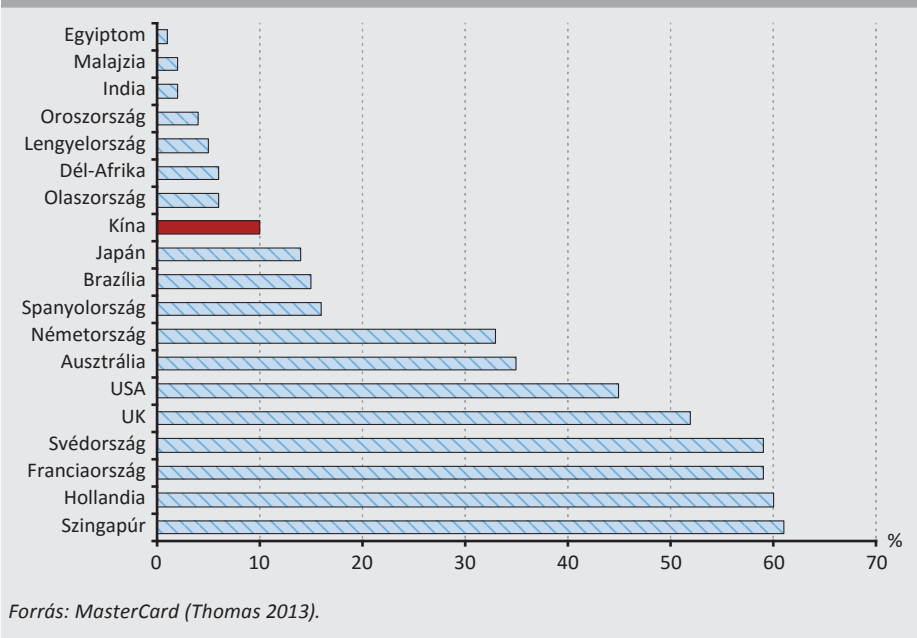
Xinhua (2015): *China central bank details rules on online payment*. http://news.xinhuanet.com/english/2015-12/28/c_134959185.htm Letöltés ideje: 2016. november 15.

Ying Yu – Mingnan Shen (2015): *Alibaba and the threat to China's Banking Sector*. The Foundation for Law, Justice and Society. <http://www.fljs.org/sites/www.fljs.org/files/publications/Alibaba%20and%20the%20Threat%20to%20China's%20Banking%20Sector.pdf> Letöltés ideje: 2016. november 15.

Melléklet

7. ábra

Az elektronikus tranzakciók aránya egyes országokban, 2013

1. táblázat

A pénzforgalom fejlettségére vonatkozó mutatók nemzetközi összehasonlításban

Az 1 főre jutó átutalások száma

	2010	2011	2012	2013	2014
Kína	0,8	0,9	1	1,4	1,9
Brazília	39,4	42,8	45,2	47,7	53
Németország	71,8	74,3	75,1	75,7	71,9
India	0,3	0,3	0,5	0,7	0,9
Japán	11,1	11,3	11,8	12	12,3
Oroszország	18,4	18,8	18,8	19,7	19,6
Dél-Afrika	10,4	11	12,5	12,6	13
USA	24,8	25,7	27,1	28,6	29,7

Az 1 főre jutó kártyás vásárlások száma

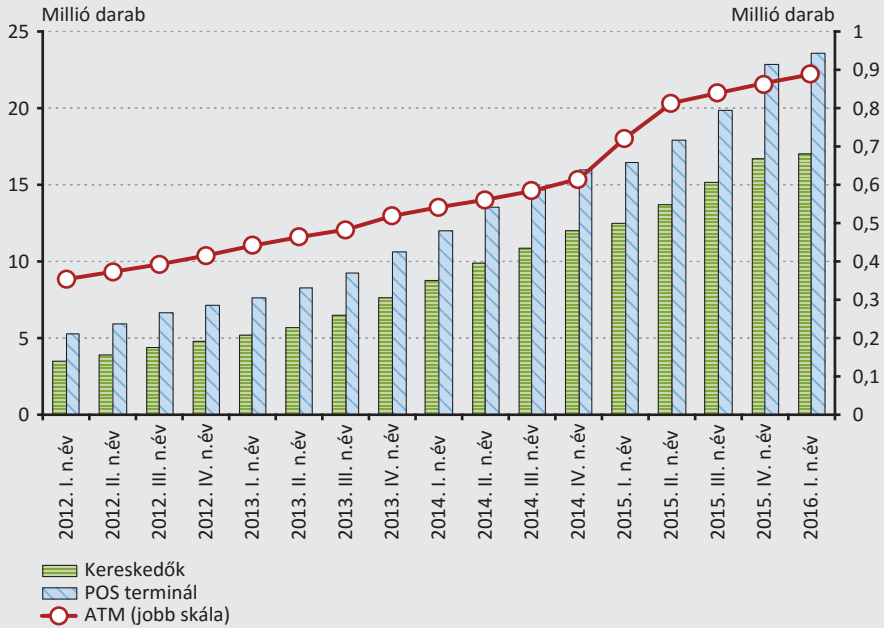
	2010	2011	2012	2013	2014
Kína	3,6	4,8	6,7	9,5	14,4
Brazília	32,4	37,6	43,6	49,9	54,8
Németország	32,8	36	38,8	44,2	40,5
India	4	4,8	5,3	5,9	6,7
Japán	42,3	47,9	53,5	na.	na.
Oroszország	7,1	11,6	19,9	31,9	47
Dél-Afrika	19,9	21,9	26,1	30,6	36,5
USA	210,9	235,2	248,3	266,4	283,1

A készpénzmentes tranzakciók értékének GDP-hez viszonyított aránya

	2010	2011	2012	2013	2014
Kína	16,8	16,6	18,2	21,1	21,9
Brazília	7,6	7,5	8,3	9,0	8,7
Németország	24,4	26,2	26,0	25,1	19,5
India	10,3	9,7	8,3	7,9	7,4
Japán	6,1	6,5	6,6	6,9	6,9
Oroszország	8,3	7,9	8,0	8,7	9,3
Dél-Afrika	45,2	43,6	50,0	62,4	na
USA	na	na	10,0	10,0	11,7

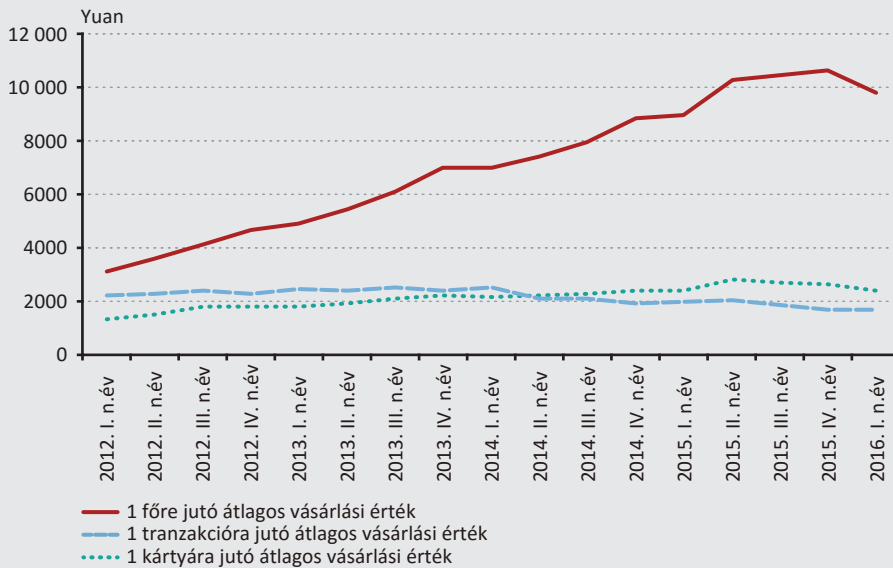
Forrás: BIS 2015, készpénzmentes tranzakciók: átutalás, beszedés, kártya, csekk, elektronikus pénz.

8. ábra
A kínai fizetési kártya-elfogadói hálózat

Forrás: PBC 2016.

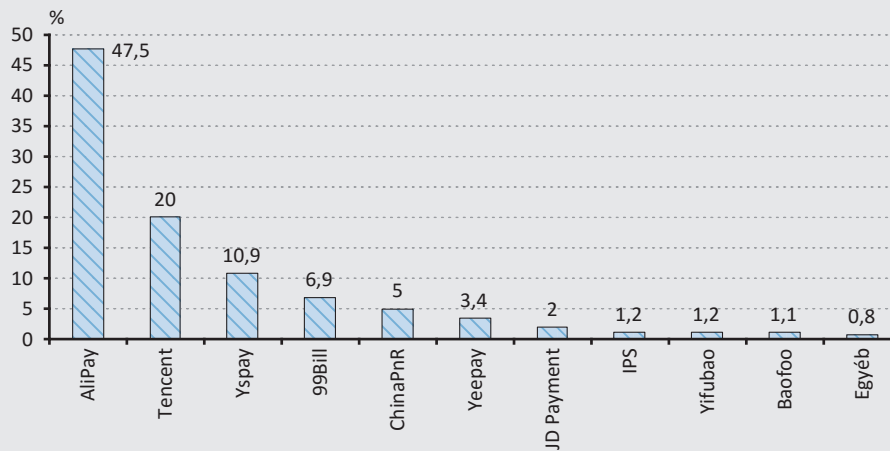
9. ábra
A fizetési kártyás forgalmat jellemző főbb mutatószámok

Forrás: PBC.

10. ábra

Harmadik fél szolgáltatók (TPP) piaci részesedése Kínában, 2015

Forrás: Statista 2016.